

Asia: VN/18359/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi kaivostoiminnasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

YLEISTÄ

Kaivosteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi kaivostoiminnasta. On paikallaan todeta, että lausuntoaika on ollut riittävä ja on yksinomaan lausunnonjättäjän oma valinta jättää lausunnon kirjoittaminen viimeiseen päivään.

Kaivosteollisuuden tehtävä on tuottaa yhteiskunnalle mineraaleja ja metalleja vastuullisella ja kestäväällä tavalla. Mineraalit ja metallit ovat välttämättömiä hyvin toimivassa nykyaikaisessa yhteiskunnassa. Kaivosteollisuus ry:n jäsenyhtiöt edistävät kestävää kehitystä. Kaivosteollisuus ry on TSM Suomi vastuullisuusjärjestelmän edeltäjän Kestävän kaivostoiminnan verkoston perustajajäsen. Toimialamme tarjoaa työtä ja toimeentuloa sekä investointeja.

Viittaamme 12.8.2024 jättämäämme lausuntoon luonnoksesta hallituksen esitykseksi kriittisten raaka-aineiden hankkeiden yhteyspisteestä ja strategisten hankkeiden etusijasta. Samoin viittaamme 30.8.2024 lausuntoomme asiassa, jonka otsikko oli Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräiksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi. Vielä haluamme todeta, että ns yhden luukun hankekokonaisuudessa tulemme huomenna 1.9.2024 lausumaan uudesta lupa- ja valvontavirastosta (LVV), mikä lausunto pyydetään myös huomioimaan.

Kaivoslain nojalla on annettu lukuisia asetuksia. 1.6.2023 voimaan tulleen kaivoslain mittavan uudistuksen jälkeen ei ole ollut tarpeen tarkistaa ministeriön asetusta kaivosten nostolaitteista (1455/2011). Myöskään valtioneuvoston asetusta kaivosturvallisuudesta (1571/2011) ei vielä tässä yhteydessä ole tarpeellista tarkistaa. Olisi kuitenkin hyvä lähitulevaisuudessa analysoida muutostarvetta, sillä erityisesti rajanveto perinteisen ympäristölainsäädännön ja kaivoslain välillä

kiinnittää huomiota muun muassa mainitun asetuksen yleissuunnitelman ja ympäristölupakokonaisuuden suunnitelmätietojen yhteneväisyyksiin.

Nykyinen valtioneuvoston asetus kaivostoiminnasta tuli voimaan 1.7.2012 eli vuosi sen jälkeen, kun tuolloinen kaivoslaki tuli voimaan. Nyt asetus tulee voimaan samalla tavalla hieman yli vuoden lainmuutoksen jälkeen. Kaivoslain mukaisten päätösten, oikeuksien ja velvoitteiden sekä sidosryhmien oikeusaseman ei voida katsoa kärsineen tästä hieman verkkaisesta aikataulusta.

23.5.2024 voimaan tulleen Euroopan unionin kriittisiä raaka-aineita koskeva säädös antaa aihetta lähiaikoina analysoida kaivoslain toimivuutta ennen kaikkea kotimaisen lupalainsäädännön kehikossa. Ns yhden luukun uudistuksen tultua voimaan voi syntyä tarpeita pohtia eri lupakokonaisuuksien edellytysuhteita (kaivoslaki-YSL-AKL).

Lopuksi kiinnitämme vielä huomiota perusperiaatteeseen ympäristövaikutusten hallinnan osalta kaivoslain ja muun lainsäädännön välillä. Ympäristölupa on keskeinen menettelykokonaisuus ja se perustuu keskeisesti YSL:ään ja AVI:rn toimintaan. On hyvä olla huolellinen siinä suhteessa, mitä ympäristönsuojelullisia tehtäviä kaivoslainsäädännössä määrätään kaivosviranoamiselle. Näin siksi, ettei tehtäväjako varsinaisen ympäristönsuojelulainsäädännön kanssa hämähärry.

LAUSUNTO

Asetus on valmisteltu asiantuntevasti ja täyttää sille kaivoslaissa asetetut tehtävät. Lausumme jäljempänä muutamia huomioita, joita jatkovalmistelussa pyydämme huomioimaan.

YKSITYISKOHTIA

Jokaisenoikeudet

- Ehdotuksessa on hyvin eroteltu vailla malminetsintälupaa tehtävä etsintätyö sellaisista toimenpiteistä, jotka eivät ole systemaattisia ja laajoja vaan joita luonnehtii jokaisenoikeudet.

Kaivannaisjäteasetus

KHO:n ennakkopäätös on huomioitava tässä asetuksessa mutta samalla sen antaa aihetta pohtia lainsäädännön kehittämistä. Kyseinen KHO:n päätös kaipaa tuekseen jaottelua ja ohjeistusta siitä, mitkä ovat kairaussoijan todelliset ympäristövaikutukset. On huomioitava, että vaikutukset ovat käsitteellisesti erilaiset kuin lukumääräisesti useammassa maalämpökaivoissa tai ns poravesikaivoissa.

<https://kho.fi/fi/index/paatokset/ennakkopaatokset/1723536653505.html>

Yleisölle avoimet tilaisuudet

Kaivosteollisuus ry pitää hyvänä, että sekä malminetsintävaiheessa että kaivosvaiheessa tulee järjestää avoimia yleisötilaisuuksia. Valtioneuvoston tulee huolella seurata tätä kehitystä ja erityisesti menettelyn suhdetta muun lainsäädännön vaatimukseen (YVA. kaava, ympäristölupa ja vapaaehtoiset ns avointen ovien päivät). Jatkotarkastelussa tulee analysoida, mikä on riittävän yksityiskohtainen mutta samalla selkeä menettely eri sidosryhmien tavoittamiseen.

#Luapamenettelyt

Kaivosteollisuus ry esittää, että ao lainkohtiin sekä malminetsinnän että kaivostoiminnan osalta lisätään kohta, jossa hakijayhtiö voi vaadittujen tietojen lisäksi tiedottaa omista lähtökohdistaan toiminnalleen merkittävistä seikoista. Tällaisia ovat muun muassa vastuullisuusjärjestelmät, jossa TSM Suomi on ainutlaatuinen järjestelmä maailmassa. Tällöin viranomaisen tulee välittää tämä tieto kuulutuksissaan. Sama koskee myös varausilmoituksia.

#Kaupparekisteriote

Olisi toivottavaa, että hakijayhtiön ilmoittamalla tunnustiedoilla Suomen valtio/TUKES voisi tarkistaa kaupparekisteritiedot, joita Suomen valtio/PRH ylläpitää.

#Yleisötilaisuuden pöytäkirja

Tähän olisi hyvä saada hieman lisätietoja, erityisesti pöytäkirjan merkityksestä lupaharkinnan suhteen sekä suhteesta perinteisiin kirjallisiin kannanottoihin hakemusvaiheessa, jotta lupavaiheen muutoksenhakutilanteessa ei synny epäselvyyksiä.

Kaivosalueenastuslupaa koskeva hakemus

Valtioneuvostolle olisi hyvä kuvata, mitkä asiat on vuoden 2011 kaivoslain uudistuksessa tältä osin nousseet esiin ja minkälaisia erityiskysymyksiä hakemuksissa on ollut. Myös hakemusten lukumäärä viime 10 vuoden ajalta olisi hyvä lisätieto.

#CRMA ja kotimainen lainsäädäntö

Valtioneuvoston päätöksentekoa varten olisi hyvä nostaa esille muun muassa näkemys siitä, miten CRMA:n hakemustiedot ja suomalainen asiakirjajulkisuus toimivat. Kaivosteollisuus ry:n käsityksen mukaan tässä ei pitäisi olla avoimia kysymyksiä mutta tänä olisi hyvä avata muistiossa hieman laajemmin

Yhteistyömenettely

Menettelyn roolitukset hakijayhtiön ja eri viranomaisten välillä on syytä kuvata vielä tarkemmin. Samalla on tarpeellista korostaa menettelyn päätöksentekovaihetta ja viranomaisen roolia siinä. Tarkennusta vaatii kohta, jossa hakemusta olisi tarkennettava perusteltujen esitysten perusteella. Tämä kohta vaatii hieman lisäkuvausta muistiossa, jotta eri osapuolet tietävät prosessin kulun.

Louhintakorvaus ja kaivosmineraalivero

Perustelumuistiossa on syytä tuoda esiin, että kaivoslain mukaisen louhintakorvauksen määrittely ja toisaalta kaivosmineraaliveron mukainen veron määrittely muistuttavat toisiaan mutta eroavat ratkaisevasti toisistaan. Näennäisesti kumpikin nojautuu samoihin käsitteisiin mutta vuoden 2023 kaivosmineraaliveron päätöksenteossa avattiin kuitenkin uusi laskentamalli.

6 § Malminetsintäluvan tutkimustyöselostus ja tutkimukseen liittyvä tietoaaineisto

Asetuksessa olisi syytä edellyttää, että GTK tekee kuvauksen esim nettisivuilleen siitä, miten GTK käsittelee kaivoslain mukaan sille luovutettuja tietoa. Tämä olisi omiaan edesauttamaan luottamusta valtiohallinnon neutraaliin toimintamalliin.

CRMA:n aiheuttamat lisätietotarpeet

Näistä tulisi säätää kaivoslaissa erikseen kootusti. Tämä mahdollistaa kokonaisvaltaisen tarkastelun siitä, mitä yhtiöiltä voidaan edellyttää ja mikä on tietotarpeiden tuottamisen hallinnollinen taakka.

Luonnon monimuotoisuus

22.1 § kohta 14. Kaivoslupahakemuksessa tai sen liitteissä on jatkossa esitettävä selvitys siitä, miten luonnon monimuotoisuus on otettu huomioon hankkeen suunnittelussa. Tämä vaatii tarkennusta erityisesti sen osalta, mitä voimassa oleva LSL edellyttää

Suomela Pekka
Kaivosteollisuus ry - Työryhmät: Malminetsintä ja Ympäristöjaosto sekä
Veroryhmä. Kirjoitusvastuu P Suomela